

DE ORDINATIONE EPISCOPI pluribus simul conferenda

Prænotanda

1. Ordinatio Episcoporum fiat cum fidelium quam maxima frequentia die dominico vel festo, nisi rationes pastorales alium diem, ex. gr. festum Apostolorum, suadeant.

2. Episcopus Consecrator principalis debet saltem alios duos Episcopos consecrantes adhibere; sed decet ut omnes Episcopi præsentibus una cum Consecratore principali Electos ordinent.

3. Singulis Electis assistant duo Presbyteri.

4. Valde convenit, ut omnes Episcopi consecrantes necnon Presbyteri Electis assistentes cum Consecratore principali et cum Electis Missam concelebrent. Si ordinatio fit in ecclesia propria alicuius Electi, etiam aliqui Presbyteri eius Presbyterii concelebrent.

5. Si ordinatio fit in ecclesia propria alicuius Electi, Consecrator principalis Episcopum modo ordinatum invitare potest ut præsideat concelebrationi in liturgia eucharistica. Secus Consecrator principalis præsidet concelebrationi; Episcopi vero modo ordinati primum locum tenent inter ceteros concelebrantes.

6. Consecrator principalis necnon Episcopi et Presbyteri concelebrantes sacras vestes induunt quæ ad Missæ celebrationem requiruntur. Electi induunt omnia paramenta sacerdotalia necnon crucem pectoralem et dalmaticam. Episcopi autem consecrantes, qui non concelebrant, sumunt rochetum, amictum, crucem pectoralem, stolam, pluviale et mitram. Presbyteri Electis assistentes, si non concelebrant, induunt pluviale.

7. Benedictio anuli, baculi pastoralis et mitræ, tempore opportuno, ante ipsam ordinationem, de more peragitur.

8. Præter ea quæ ad Missæ pontificalis concelebrationem necessaria sunt, parentur: a) Pontificale Romanum; b) libelli orationis Consecrationis pro Episcopis consecrantibus; c) gremiale linteum; d) sanctum chrisma; e) anulus, baculus pastoralis et mitra pro Electis.

9. Sedes pro Consecratore principali, Episcopis consecrantibus, Electis, Presbyteris concelebrantibus parentur hoc modo:

a) In liturgia verbi Consecrator principalis sedeat in cathedra; Episcopi autem consecrantes iuxta cathedram; Electi vero inter Presbyteros sibi assistentes, loco aptiore in presbyterio.

b) Ordinatio Electorum fiat de more ad cathedram; si autem propter participationem fidelium opus est, parentur sedes pro Consecratore principali et Episcopis consecrantibus ante altare vel alio opportuniore loco; sedes autem pro Electis et Presbyteris eis assistentibus sic parentur, ut actio liturgica a fidelibus bene conspici queat.

De liturgia verbi

10. Omnibus rite dispositis, ordinatur processio per ecclesiam ad altare modo consueto. Subdiaconum librum Evangeliorum deferentem sequuntur Presbyteri concelebantes, deinde singuli Electi inter Presbyteros sibi assistentes, postea Episcopi consecrantes ac denique Episcopus Consecrator principalis medius inter duos Diaconos.

11. Liturgia verbi peragitur ad normam rubricarum.

12. Lectiones sumi possunt sive ex toto sive ex parte vel e Missa diei vel e textibus qui in Appendice proponuntur.

Symbolum in Missa Ordinationis non dicitur. Item, oratio fidelium omittitur.

De Ordinatione Episcoporum

13. Dicto Evangelio, incipit Ordinatio Episcoporum. Omnibus stantibus, canitur hymnus **Veni, Creátor Spíritus**, vel alius hymnus huic respondens, iuxta locorum consuetudines.

14. Consecrator principalis et Episcopi consecrantes accedunt ad sedes pro Ordinatione paratas, et sedent cum mitra.

15. Singuli Electi a Presbyteris ipsis assistentibus adducuntur ante sedem Consecratoris principalis, cui reverentiam faciunt.

16. Unus e Presbyteris alloquitur Consecratorem principalem his verbis:

Reverendissime Pater, póstulat Ecclésia N., ut Presbýterum N.N. ad onus Episcopátus órdenes.

Si vero agitur de Episcopo ordinando non residentiali:

Reverendissime Pater, póstulat sancta Mater Ecclésia Cathólica, ut Presbýterum N.N. ad onus Episcopátus órdenes.

Consecrator principalis illum interrogat, dicens:

Habétis mandátum Apostólicum?

Ille respondet:

Habémus.

Consecrator principalis:

Legátur.

17. Tunc legitur mandatum, omnibus sedentibus. Quo perlecto, omnes dicunt:

Deo grátias,

vel alio modo, iuxta morem regionis, electioni assentiunt.

18. Lectis mandatis Apostolicis uniuscuiusque Electi, Consecrator principalis, omnibus sedentibus, breviter alloquitur clerum ac populum necnon Electos de munere Episcopi; quod facere potest his verbis:

Dilectissimi, sédulo atténdite, ad qualem in Ecclésia gradum fratres nostri sint provehéndi. Dóminus noster Iesus Christus, a Patre missus, ut genus húmánum redímeret, ipse in mundum

duódecim misit Apóstolos qui, Spíritus Sancti virtúte repléti, Evangelium prædicarent et omnes gentes in unum ovile congregantes, sanctificarent et gubernarent. Ut autem hoc munus usque ad finem sæculi permaneret, Apóstoli sibi adiutores elegerunt, quibus donum Spíritus Sancti a Christo acceptum per impositionem manuum tradiderunt, qua Ordinis sacramenti plenitudo confertur. Sic a generatione in generationem principalis traditio per successionem Episcoporum continuam servata est et opus Salvatoris ad nostra usque tempora perseverat et crescit.

In Episcopo a Presbyteris suis circumdato adest in medio vestri ipse Dominus noster Iesus Christus, Pontifex factus in æternum. Ipse enim in ministerio Episcopi Evangelium prædicare et credentibus mysteria fidei ministrare non desinit. Ipse paterno Episcopi munere nova membra corpori suo addit et aggregat. Ipse Episcopi sapientia et prudentia vos in peregrinatione terrena ad beatitudinem perducit æternam.

Grato igitur lætæque animo fratres nostros excipite, quos nos, Episcopi, per impositionem manuum in collegium nostrum cooptamus. Illos honorate ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei, quibus testificatio Evangelii veritatis conceditur atque ministratio spiritus et iustitiæ. Mementote verborum Christi dicentis Apóstolis: « Qui vos audit me audit, et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui me misit ».

Vos autem, fratres carissimi, electi a Domino, cogitate vos ex hominibus esse assumptos et pro hominibus constitutos in iis quæ sunt ad Deum. Episcopatus enim nomen est operis, non honoris, et Episcopum magis prodesse quam præesse oportet. Nam qui maior est, secundum Magistri præceptum, sit ut minor, et qui præcessor est, sicut ministrator. Prædicæte opportune, importune, increpate in omni patientia et doctrina. In oratione et sacrificio pro populo vobis commisso, de plenitudine sanctitatis Christi multiformem gratiam abundanter studeatis impetrare.

In Ecclesia vobis credita, mysteriorum Christi dispensatores, moderatores et custodes estote fideles. Electi a Patre ad eius gubernandam familiam, memores estote semper boni Pastoris, qui

oves suas cognóscit et quem oves cognóscunt, et qui ánimam pónere pro óvibus suis non dubitávit.

Univérsos, quos Deus vobis committit, patérna atque fratérna diligite caritáte, imprímis Presbýteros et Diáconos, vestros in ministério Christi consórtes, sed et páuperes et débiles, peregrínos et ádvenas. Hortámini fidéles ut in ópere apostólico vobíscum labórent, eósque libénter audíre ne renuátis. De illis autem, qui nondum uni Christi ovíli sunt aggregáti, curam habeátis indeféssam, tamquam vobis in Dómino commendátis. In Ecclésia cathólica, caritátis vínculo adunáta, numquam obliviscámini vos collégio Episcopórum esse coniúctos, ita ut ómnium Ecclesiárum sollicitúdinem ferre non desinátis et Ecclésiis auxilió egéntibus libénter subveniátis. Atténdite ígitur univérso gregi in quo Spíritus Sanctus vos ponit régere Dei Ecclésiám, in nómine Patris, cuius in Ecclésia imáginem repræsentátis, et in nómine Fílii eius Iesu Christi, cuius múnere Doctóris, Sacerdotís et Pastóris fungémini, et in nómine Spíritus Sancti, qui Ecclésiám Christi vivíficat et infirmitátem nostram sua virtúte confirmat.

19. Post allocutionem, Electi surgunt et stant ante Consecratorem principalem, qui illos, omnes simul, interrogat his verbis:

Antíqua sanctórum Patrum institútio præcipit, ut, qui Episcopus ordinándus est, coram pópulo interrogétur de propósito fidei servándæ et múnere exsequéndi.

Vultis ergo, fratres caríssimi, munus nobis ab Apóstolis créditum et vobis per impositionem mánuum nostrárum tradéndum cum grátia Spíritus Sancti usque ad mortem explére?

Electi omnes simul respondent:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis Evangélium Christi fidéliter et indesinénter prædicáre?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis depósitum fidei, secúndum traditióem inde ab Apóstolis in Ecclésia semper et ubíque servátam, purum et íntegrum custodíre?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis corpus Christi, Ecclesiam eius, ædificare et in eius unitate cum ordine Episcoporum, sub auctoritate successoris beati Petri Apostoli, permanere?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis beati Petri Apostoli successori obœdientiam fideliter exhibere?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis plebem Dei sanctam, cum ministris vestris Presbyteris et Diaconis, ut pii patres, fovere et in viam salutis dirigere?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis pauperibus et peregrinis omnibusque indigentibus propter nomen Domini affabiles et misericordes vos præbere?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis oves errantes ut boni pastores requirere et ovili dominico aggregare?

Electi:

Volo.

Consecrator principalis:

Vultis Deum omnipotentem pro populo sancto indesinenter orare et sine reprehensione summi sacerdotii munus explere?

Electi:

Volo, Deo auxiliante.

Consecrator principalis:

Qui cœpit in vobis opus bonum, Deus, ipse perficiat.

20. Deinde omnes surgunt. Consecrator principalis, stans sine mitra, manibus iunctis, versus ad populum dicit (pro cantu, cfr. pag. 67, mutato tamen numero singulari):

O rémus, dilectíssimi nobis, ut his Eléctis, utilitáti Ecclésiæ próvidens, benígnitas omnipoténtis Dei grátiaæ suæ tríbuat largitátem.

Diaconus:

Flectámus génuá.

21. Et mox Consecrator principalis et Episcopi consecrantes ante sedes suas genua flectunt; Electi vero procumbunt; ceteri autem genua flectunt. Tunc cantores incipiunt litanias (pag. 67; última tamen invocationes dicuntur numero plurali).

22. Litanis expletis, solus Consecrator principalis surgit et, manibus iunctis, dicit (pro cantu, cfr. pag. 69, mutato tamen numero singulari):

Propitiáre, Dómine, supplicatióibus nostris, et, inclináto super hos fámulos tuos cornu grátiaæ sacerdotális, benedictiósni tuæ in eos effúnde virtútem. Per Christum Dóminum nostrum.

Omnes:

Amen.

Postea Diaconus dicit:

Leváte.

23. Omnes surgunt; Consecrator principalis et Episcopi consecrantes stant ante sedes suas, versi ad populum. Electi surgunt, et ad Consecratorem principalem accedunt et ante eum genua flectunt.

24. Consecrator principalis imponit manus super caput uniuscuiusque Electi, nihil dicens. Similiter faciunt post eum et ceteri Episcopi.

25. Deinde Consecrator principalis imponit librum Evangeliorum apertum super caput singulorum Electorum; duo Diaconi, a dexteris et sinistris uniuscuiusque Electi stantes, tenent librum Evangeliorum supra caput ipsius usquedum oratio Consecrationis finiatur.

26. Tunc Consecrator principalis, extensis manibus, dicit (pro cantu, cfr. pag. 70, mutato tamen numero singulari) orationem Consecrationis:

Deus et Pater Dómini nostri Iesu Christi, Pater misericordiárum et Deus totíus consolatiósni, qui in excélsis hábitas et humília réspicis, qui cognóscis ómnia ántequam nascántur, tu qui dedísti in Ecclésiá tua normas per verbum grátiaæ tuæ, qui prædestinásti ex princípío genus iustórum ab Abraham, qui constituísti príncipes et sacerdotés, et sanctuárium tuum sine ministério non dereliquísti, cui ab inítio mundi plácuít in his quos elegísti glorificári:

Sequens pars orationis ab omnibus Episcopis consecrantibus profertur, manibus iunctis:

Et nunc effúnde super hos Eléctos eam virtútem, quæ a te est, Spíritum principálem, quem dedísti dilécto Fílio tuo Iesu Christo,

quem ipse donávit sanctis Apóstolis, qui constituérunt Ecclésiám per síngula loca ut sanctuárium tuum, in glóriam et laudem indeficiéntem nóminis tui.

Prosequitur solus Consecrator principalis:

Da, córdium cógnitor Pater, his servis tuis, quos elegisti ad Episcopátum, ut pascant gregem sanctum tuum, et summum sacerdotium tibi exhibeant sine reprehensióne, serviéntes tibi nocte et die, ut incessánter vultum tuum propítium reddant et ófferant dona sanctæ Ecclésiæ tuæ; da ut virtúte Spíritus summi sacerdotii habeant potestátem dimitténdi peccáta secúndum mandátum tuum; ut distríbuant múnera secúndum præcéptum tuum et solvant omne vínculum secúndum potestátem quam dedísti Apóstolis; pláceant tibi in mansuetúdine et mundo corde, offeréntes tibi odórem suavitátis, per Fílium tuum Iesum Christum, per quem tibi glória et poténtia et honor, cum Spíritu Sancto in sancta Ecclésia et nunc et in sæcula sæculórum.

Omnes:

Amen.

27. Finita oratione Consecrationis, Diaconi resumunt librum Evangeliorum, quem tenebant supra caput uniuscuiusque Ordinati, et unus Diaconorum librum tenet usquedum tradatur Ordinato. Consecrator principalis et Episcopi consecrantes sedent cum mitra.

28. Consecrator principalis sumit gremiale linteum et sancto chrismate inungit caput uniuscuiusque Ordinati coram se genuflexi, dicens:

Deus, qui summi Christi sacerdotii participem te effecit, ipse te mysticæ delibutionis liquóre perfúndat, et spirituális benedictionis ubertáte fecúndet.

Deinde Consecrator principalis lavat manus.

29. Consecrator principalis tradit unicuique Ordinato librum Evangeliorum, dicens:

Accipe Evangélium et verbum Dei prædica in omni paciéntia et doctrína.

Postea Diaconus resumit librum Evangeliorum et reponit in loco suo.

30. Consecrator principalis anulum in digitum anularem dexteræ manus uniuscuiusque Ordinati immittit, dicens:

Accipe ánulum, fidei signáculum: et sponsam Dei, sanctam Ecclésiám, intemeráta fide ornátus, illibáte custódi.

31. Deinde Consecrator principalis imponit unicuique Ordinato mitram, nihil dicens.

32. Ac tandem tradit unicuique Ordinato baculum pastorem, dicens:

Accipe báculum, pastorális múnere signum, et atténde univérso
gregi, in quo te Spíritus Sanctus pósuit Episcopum régere
Ecclésiám Dei.

33. Surgunt omnes. Si Ordinatio fit ad cathedram, et aliquis ex ordinatis est in ecclesia propria, Consecrator principalis illum invitat, ut sedeat in cathedra; ipse vero Consecrator principalis sedet ad dexteram Ordinati; si vero nemo ex Ordinatis est in ecclesia propria, Ordinati invitantur a Consecratore principali, ut sedeant primi inter Episcopos concelebrantes.

Si autem Ordinatio non fit ad cathedram, Consecrator principalis deducit Ordinatam in propria ecclesia ad cathedram et alios ad loca eis parata, Episcopis consecrantibus eos sequentibus.

34. Demum Ordinati, deposito baculo, accipiunt a Consecratore principali et ab omnibus Episcopis osculum pacis.

35. Post traditionem baculi usque ad finem Ordinationis cani potest

Ant. Eúntes in mundum, allelúia, docéte omnes gentes, allelúia,
cum psalmo 95 **Cantáte Dómino cánticum novum** (pag. 76), vel alius cantus aptus.

De liturgia eucharistica

36. Omnia fiunt secundum Ordinem concelebrationis Missæ pontificalis, præter ea quæ sequuntur.

37. Quando adhibetur Canon Romanus, dicitur **Hanc igitur** proprium:

Hanc igitur oblatiónem servitútis nostræ, sed et cunctæ famíliæ
tuæ, quam tibi offérimus etiam pro his fámulis tuis, quos ad
Episcopátus órđinem promovére dignátus es, quæsumus, Dómine, ut
placátus accípias, et propítius in eis tua dona custódias; ut, quod
divíno múnere consecúti sunt, divínis efféctibus exsequántur. Per
Christum Dóminum nostrum. Amen.

38. Expleta oratione post communionem, canitur hymnus **Te Deum laudámus** (pag. 128), vel alius hymnus huic respondens, iuxta locorum consuetudines. Interim Ordinati ducuntur a Consecrantibus per ecclesiam, et omnibus benedicunt.

Finis hymno, Ordinati stant ad altare cum mitra et baculo. Ante benedictionem autem unus ex illis, præsertim si quis est in sua ecclesia, potest populum breviter alloqui.

39. Loco benedictionis consuetæ, dici potest benedictio quæ sequitur.

Si unus ex *Ordinatis* est celebrans principalis, ab ipso, vel ab omnibus ordinatis una simul dicitur:

Deus, qui pópulis tuis indulgéndó cónsulis et amóre domináris,
da Spíritum sapiéntiæ quibus tradidísti régimen disciplínæ,
ut de proféctu sanctárum óvium fiant gáudia ætérna pastórum.

Omnes:

Amen.

Et qui diérum nostrórum númerum temporúmque mensúras maiestátis tuæ potestáte dispénsas, propítius ad humilitátis nostræ réspice servitútem et pacis tuæ abundántiam tempóribus nostris præténde perféctam.

Omnes:

Amen.

Collátis quoque in nobis per grátiam tuam propitiáre munéribus, et quos fecísti gradu episcopáli sublimes, fac óperum perfectióne tibi placéntes atque in eum afféctum dírige cor plebis et præsulís, ut nec pastóri obediéntia gregis nec gregi desit umquam cura pastóris.

Omnes:

Amen.

Et statim addere potest:

Et benedíctio Dei omnipoténtis, Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti, descéndat super vos et máneat semper.

Omnes:

Amen.

Si *Consecrator principalis* præsidet liturgiæ eucharisticae, dicit:

Benedícat vobis Dóminus custodiénsque vos, sicut vos vóluit super pópulum suum constitútere pontífices, ita in præsénti sæculo felices et æternæ felicitátis fáciat vos esse consórtes.

Omnes:

Amen.

Clerum ac pópulum, quem sua vóluit opitulatióne congregári, sua dispensatióne et vestra administratióne per diutúrna témpora fáciat felíciter gubernári.

Omnes:

Amen.

Quátenus divínis mónitis paréntes, adversitatibus caréntes, bonis ómnibus exuberántes, vestro ministério fide obsequéntes et in præsénti sæculo pacis tranquillitáte fruántur et vobíscum æternórum cívium consórtio potíri mereántur.

Omnes:

Amen.

DE ORDINATIONE EPISCOPI PLURIBUS SIMUL CONFERENDA

Et statim addere potest:

Et benedictio Dei omnipotentis, Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, descendat super vos et maneat semper.

Omnes:

Amen.

40. Data benedictione, omnes processionaliter per ecclesiam revertuntur in sacristiam; et recedunt in pace.

PONTIFICALE ROMANUM

EX DECRETO SACROSANCTI ŒCUMENICI
CONCILII VATICANI II INSTAURATUM
AUCTORITATE PAULI PP. VI PROMULGATUM

DE ORDINATIONE DIACONI, PRESBYTERI ET EPISCOPI

EDITIO TYPICA

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MCMLXVIII